

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Markéta Bednarzová. Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785, financovaného z ESF a státního rozpočtu ČR. Provozováno Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze.

Pracovní list: Stařec a moře

Stařec zlehýnka podržel šňůru a levičkou z ní citlivě vyprostil klacek. Ted' si ji mohl nechat probíhat mezi prsty, aniž ryba cítila nejmenší napětí.

V téhle vzdálenosti od břehu a v tomhle měsíci musí být obrovská. Jen je sněž, rybo! Sněž je! Prosím tě je sněž! Jsou tak čerstvé a ty jsi tam dvě stě metrů hluboko v té studené vodě a tmě. Zakruž tam ve tmě ještě jednou, vrať se a sněž je!

Ucítil lehké jemné cukání a pak prudší škubnutí, asi když hlava některé sardinky nešla tak snadno odtrhnout od háku. A pak nic.

„Pojď, pojď!“ vábil ji starý nahlas. „Ještě jednou se obrať! Jen si k nim přivoň! Nejsou báječné? Sněž je všechny a pak tě čeká tuňák. Tuhý, chladný a lákavý. Nestyď se, rybo! Sněž je!“

Čekal se šňůrou mezi palcem a ukazováčkem, pozoroval ji zároveň s ostatními šňůrami, protože ryba mohla vyplout výš nebo se ponořit hlouběji. Pak ucítil opět to lehounké cukání.

„Zabere,“ pronesl stařec nahlas. „Kriste Ježíši, ať zabere!“

Ale ryba nezabrala. Zmizela a stařec necítil nic.

„Nemohla zmizet,“ řekl. „Pánbůh ví, že nemohla zmizet. Bere zatáčku. Možná se už někdy chytila a něco si o tom pamatuje.“

Pak ucítil, jak sebou šňůra mírně trhla, a byl šťasten.

„To se jenom obracela,“ potvrdil si.

Byl šťasten, když cítil mírné cukání, a pak ucítil prudké škubnutí a něco neuvěřitelně těžkého. Byla to váha ryby a on popouštěl šňůru hloub, hloub a hloub, odvíjeje první ze zásobních kotoučů. Jak se šňůra ponořovala, klouzajíc mu mezi prsty, cítil stařec neustále tu obrovskou tíži, třebaže stisk jeho palce a ukazováčku byl téměř nezatelný.

„To je ale ryba!“ řekl si. „Drží ted' tuňáka napříč v hubě a odnáší si ho pryč.“

Pak se obrátí a spolkne ho, pomyslel si. To nahlas nevyslovil, protože věděl, že když člověk vysloví něco dobrého, může to tím přikazít. Věděl, jak ohromná ta ryba je, a myslel na ni, jak odplouvá temnotou s tuňákem křížem v hubě. V tom okamžiku ucítil, že ryba ustala v pohybu, ale její tíhu cítil stále. Pak ta tíha vzrostla a on popustil šňůru. Stiskl ji na okamžik palcem a ukazováčkem, napětí zesílilo a začalo tíhnout kolmo dolů.

„Zabrala!“ řekl nahlas. „Ted' byl připraven. Měl ted' v zásobě tři čtyřicetisáhové kotouče šňůry navíc ke kotoučům, který právě odvíjel.“

„Spolkni to ještě líp,“ promluvil. „Spolkni to pořádně!“

Spolkni to tak, aby ti hrot háku pronikl do srdce a zabil tě, pomyslel si. Vypluj zlehka a nech do sebe vrazit harpunu. Dobrá. Jsi hotová? Máš už toho stolování dost?

„Ted'!“ vykřikl hlasitě a trhl prudce oběma rukama, vybojoval si metr šňůry a pak se znovu a znovu chápal střídavě oběma rukama vytahovaného lana a komíhal se na něm veškerou silou paží i váhou svého těla, vzepřeného jako čep.

Nic se nestalo. Ryba prostě pomalu odplouvala a stařec ji nemohl přitáhnout ani o coul blíž k hladině.

(HEMINGWAY, Ernest. *Stařec a moře*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956. s. 26 – 27)

Interpretace ukázky:

1. Kde se děj ukázky odehrává?

2. Charakterizujte starce.
3. Popište stručně událost, o které se v ukázce jedná.
4. Co se z ukázky dozvídáme o vztahu starce k rybě?
5. Proč byl stařec šťastný?
6. Co se stalo poté, co ryba zabrala?
7. Co se dozvídáme o rybě?
8. Jmenujte věci, která souvisí s místem, kde se děj ukázky odehrává.
9. Uveďte, jaký typ řeči se v ukázce objevuje, a doložte je na příkladech.

Stařec a moře:

1. Popište jazyk, který je užitý v díle.
2. Určete žánr tohoto díla.
3. Jaké slohové postupy se v díle uplatňují?
4. Co bylo autorovou inspirací k napsání tohoto díla?
5. Za toto dílo získal autor významnou cenu. Jakou a kdy to bylo?
6. Jaká je hlavní myšlenka díla?
7. Jaké důležité vlastnosti byste přisoudili starci podle toho, jak se objevuje v příběhu?
8. Jakou roli hraje v příběhu příroda?
9. V čem vidí stařec Santiago smysl života? Jaký je jeho život?
10. Jmenujte další autora díla. Kde pro ně nacházel inspiraci?